Episode 4: Mari Slaattelid - Memento

Kåre Magnus Bergh: I flere år har KORO arbeidet med kunst til det nye Regjeringskvartalet i Oslo. Kvartalet rommer en omfattende kunstsamling, og en rekke kunstnere har fått i oppdrag å skape nye verk for spesielt dette stedet. I denne sesongen møter vi seks av kunstnerne som har laget kunst til Regjeringskvartalet. Samtalene handler om kunstneriske prosesser, samarbeid og ideene bak verkene. Felles for disse kunstprosjektene er at de er skapt gjennom kollektivt arbeid. Det klinger godt på et sted som skal være en bastion for demokratiet og utføre det beste for fellesskapet. Jeg heter Kåre Magnus Bergh. Jeg er kunstner og programleder, og dette er Verksted.

Nå skal vi gå litt dypere inn i kvartalet, mot inngangen til det som heter D-blokka. Der er Statsministerens kontor, Utenriks- og Kulturdepartementet. Da Mari Slaattelid ble presentert for en betongvegg som var 4 meter høy og 13 meter bred, og med to sider, bestemte hun seg med én gang for at hun ville male rett på veggen. Nå er den dekket av en rekke store, fargerike vimpler på hver side. Slaattelid hadde tenkt på vimpler i mange år, og tatt bilder av hundrevis av dem. Hver 17. mai og andre høytider heiser vi flagget til topps, men vimpler kan man se ved hytter og bygninger hele året rundt. Hva slags funksjon har de egentlig, og hva gjør de i Regjeringskvartalet? Kunstneren bak verket *Memento* heter Mari Slaattelid. Hun jobber hovedsakelig med maleri og fotografi. Hun er en erfaren kunstner som allerede i 2000 vant førsteplassen i Carnegie Art Award for Contemporary Nordic Painting. Slaattelid har sin utdannelse fra Bergens Kunsthåndverkskole, Kunstakademiet i Düsseldorf, Vestlandets Kunstakademi og Statens Kunstakademi i Oslo.

Velkommen, Mari.

Mari Slaattelid: Takk.

Kåre Magnus Bergh: Veldig hyggelig å ha deg her. Vi skal gå nærmere inn på hvorfor vimpler, farger og teknikk etter hvert. Men hvis vi spoler helt tilbake: Du var med i en open call-konkurranse med 200 kunstnere. Hvordan var det å bli plukket ut til å lage kunst i det nye Regjeringskvartalet? Hva tenkte du da?

Mari Slaattelid: Jeg tenkte at det var veldig fint, men jeg hadde og et håp om at jeg skulle få lov til det. Jeg følte at jeg hadde et bra prosjekt, og jeg hadde lyst.

Kåre Magnus Bergh: Så du hadde god selvtillit på en måte fra starten av?

Mari Slaattelid: Ja, jeg syntes det var bra. Og jeg sendte utkast til alle veggene, husker ikke helt, fem eller noe, og hadde det veldig moro med å arbeide det fram.

Kåre Magnus Bergh: Når du fikk denne veggen tildelt, var du da fornøyd med den, eller tenkte du: «Søren, hvorfor fikk jeg ikke den andre?», eller var du fornøyd med plassen?

Mari Slaattelid: Jeg hadde lyst på den. Jeg synes det var en god vurdering at akkurat denne ideen havnet på en sånn langstrakt vegg.

Kåre Magnus Bergh: Dette kalles jo en frise, er det riktig? Hva er definisjonen på en frise?

Mari Slaattelid: En frise er et langstrakt bilde, kanskje med gjentatte elementer, men ikke nødvendigvis. Det er et forløp, et sidegående eller langsgående forløp.

Kåre Magnus Bergh: Kan ikke du bare beskrive verket?

Mari Slaattelid: Det er et streit maleri gjort i akryl, relativt fargesterkt. Det er to motiv som ligner på hverandre, two vimpler i forskjellig fassong som avveksler hverandre på de to sidene. Det er en slags sirkulær bevegelse ved at det er fire like vimpler og én ulik. Den ulike fortsetter på den andre siden med fire stykker, og så kommer den første igjen. Så det er en slags sirkulær bevegelse.

Kåre Magnus Bergh: Vi må snakke litt om selve vimpelen. Hvis jeg har forstått det riktig, var dette et prosjekt som du hadde holdt på med lenge før denne konkurransen. Når begynte denne interessen for vimpler?

Mari Slaattelid: Jeg er ikke spesielt interessert i vimpler, det må jeg bare si! Men det var en oppdagelse som går langt tilbake: at det gikk an å fotografere vimpler med et bra kamera og fryse bevegelsene, og at det da framkom noe du egentlig aldri ser. En vimpel er alltid langt unna, og den beveger seg så fort at du får ikke tak i annet enn bevegelsen, lyset, smellen, lufta i den. På et tidspunkt tok jeg noen bilder, zoomet inn og fikk tak i disse bildene som figuren utgjør når den blir stanset i fotografi. Det var helt usannsynlig romlige, merkelige og uttrykksfulle, nesten antropomorfe eller menneskelige bevegelser, som jeg syntes var fascinerende.

Kåre Magnus Bergh: På et tidspunkt blir vimpelen så abstrahert at det kanskje ikke ser ut som en vimpel lenger heller. Er det når vimpelen blir noe annet, den formen som interesserer deg når det opphører?

Mari Slaattelid: Det var veldig viktig for meg at vimpelen var lett å oppfatte, altså at det er det første du ser: «Å ja, det er en vimpel». Den figuren er per definisjon et påskudd for meg til å lage dette maleriet. Når jeg søkte om oppdraget, skjønte jeg at dette er inkjeseiande nok til at det er interessant, uttrykksfullt nok, og i konteksten gir det på en måte mening at det er et flagg som likevel ikke er et flagg. At det er noe tvetydig og ikke helt gripbart. Bildet som skal være tydelig, er ikke vimpelen. Vimpelen er på en måte bare et påskudd for å bli lest som en figur utover seg selv.

Kåre Magnus Bergh: Vimplene beveger seg i vinden og skifter form hele tiden. Fra fotografiene hun har tatt, har Slaattelid valgt ut to øyeblikksbilder. På det ene bildet henger vimpelen på en slik måte at det er vanskelig å gjenkjenne formen. På det andre ser man den klassiske trekanten i vinden mye tydeligere. Slaattelid har vært opptatt av farger gjennom hele sitt kunstnerskap, og dette verket er intet unntak. Hver og en av vimplene er malt på hver sin fargebakgrunn, og i skarpe kontraster mot rosa, svart, grått, oransje, gult lyser de mot alle som vrimler rundt i inngangen.

Dette inngangspartiet er et såkalt vrimlerom i D-blokka, hvor Statsministerens kontor, Utenriksdepartementet og Kulturdepartementet har arbeidsplassene sine. Verket ditt er det første de ser når de kommer på jobb, og det siste de ser etter at de har vært på jobb. Påvirket det arbeidet ditt på noen som helst måte, enten ideen eller valgene du tok?

Mari Slaattelid: Bildet er en slags tiltale – det er et ord jeg har brukt om det. Du blir lagt merke til når du kommer inn. Det er ikke bare at folk sanser bildet, men bildet sanser deg tilbake. Sånn er det jo med farger. Det er en pulserende, merkbar ting, nærmest kroppslig. Og sånn skal kunst være, tenker jeg. Ikke at det alltid skal være merkbart på samme måte, men det er virkelig fordi det virker.

Kåre Magnus Bergh: Hvordan har prosessen vært fra idé til ferdig verk?

Mari Slaattelid: Jeg begynte med å samle og gå gjennom fotografier jeg hadde liggende. Det går mange år tilbake, denne figuren som har vært en del av repertoaret som jeg har tenkt at jeg kunne bruke en gang. Det var masse prøving, oppstilling og kollasjarbeid side om side. Et kvartal fant jeg fram til to figurer som ga en viss rytme og dynamikk sammen, og så begynte jeg å tenke farger. Jeg tenkte at jeg ville lage noe som sparker litt og er en slags tiltale, en slags «hei!». For av og til får jeg inntrykk av at folk tenker at sterke farger er en risiko, litt vulgært og ukunstnerisk, at en skal være forsiktig med det. Jeg har fått noen signaler i den retningen.

Kåre Magnus Bergh: Jeg kan skjønne litt om du mener det. Det er en følelse av at man blir tatt for å være litt umoden på et rart vis. Kan det stemme?

Mari Slaattelid: Ja, det er helt uforståelig, tenker jeg! For det er mitt verktøy og min kompetanse, og du har hele spekteret fra gråtonespekteret til det kulørte spekteret. I tråd med motivet, som er et utemotiv med luft, lys og lyd av ting som blafrer, er det en dynamikk der som ikke påkaller beskjedenhet eller nedtoning i disse nokså grå omgivelsene. I det formatet tenker jeg at det vil være forfriskende, overraskende og på sikt opplivende. Jeg håper at det har et løft i seg, særlig der.

Kåre Magnus Bergh: Det er jo sterke fargevalg. Det er noen konkrete farger. Hvorfor endte du opp med disse fargene?

Mari Slaattelid: Jeg ville velge farger som ikke var flaggfarger, og langt ifra de norske fargene selvsagt. Men jeg ville og ha reine farger, litt ekstreme i alle retninger. Det finnes en farge som er litt neonaktig og fluorescerende, og noen veldig himmelblå, lyse farger. Og så har du det hvite stripemønsteret som går igjen i alle vimplene – det er veggen bak, grunningen. Så det er bare den hvite fargen som står igjen.

Det var en grå, impregnert betongvegg som vi først pusset ned, grunnet 4–5 ganger, og så rutet opp. Vi brukte 4–5 strøk, og det skulle gjøres med kost – det var mitt ønske – og ikke rulle.

Kåre Magnus Bergh: Hvorfor det?

Mari Slaattelid: Fordi da får du en kryssstruktur i malinglaget som er fin, i stedet for den nuppete rullestrukturen. Det er for å få kontakt med veggen og lage den teksturen som vil være synlig i maleriet. Jeg planla å male disse fargene bare én gang, så det er ikke noe lag på lag her, for å beholde mest mulig av betongfølelsen. Betongveggen var nydelig polert og impregnert.

Kåre Magnus Bergh: Og siden den var det, hvis vi skal nørde litt med malingstyper her, så gjorde det at du måtte ta noen valg etter hvert?

Mari Slaattelid: Jeg måtte ta valget om at jeg ikke kunne jobbe diffusjonsåpent med silikatmaling, som jeg var innstilt på å bruke. Jeg så ganske fort at silikatmaling har et fargespekter som er nokså sørgelig, der fantes det ikke sterke farger. Jeg endte opp med å bruke akryl, for der finnes det sterke farger, noe dette vimpelmotivet måtte ha.

Planen var å bruke stillas, for den var 4 meter høy, men det de hadde å tilby var elendige stillas. Dermed måtte jeg bruke stige. Der sto jeg i fire måneder, hele dagen opp og ned. Fordi stigen var lett å flytte på, var jeg fleksibel til å komme fort opp og ned og se hva jeg hadde gjort. Det var en helt super måte å jobbe på.

Kåre Magnus Bergh: Og dette sto du med stort sett alene? Kunstnere er jo forskjellige når det gjelder hvor mye råd man trenger eller det å stå i ting helt alene. Hvordan er du som kunstner? Er du avhengig av å snakke om tingene dine med andre kolleger underveis, eller stoler du stort sett på deg selv?

Mari Slaattelid: Jeg snakket med mange, og hadde hjelp av folk på atelieret underveis. Da jeg laget disse papirversjonene på 4 meter, var det et nøyaktighetsarbeid der jeg hadde litt hjelp av broren min, og kjæresten hans, en konservator på KORO, og ellers fagfolk, kolleger og venner. Jeg hadde med meg én til som hjalp meg å grunne veggen og rute opp, for det var litt tricky å gjøre alene manuelt. Grunnen til at jeg ikke projiserte det, som ville vært mye enklere, var at det på den ene siden av veggen var så trangt at det var umulig å få inn noen prosjektør.

Men selve malingen måtte jeg gjøre alene. Jeg visste og at jeg ikke kunne ha et annet håndlag enn mitt eget, det skulle være systematisk og likt fra et felt til det neste. Men det å stå på en arbeidsplass likte jeg veldig godt – å komme på jobb sammen med andre folk. For en som meg som er vant til å stå alene, var det et eventyr.

Kåre Magnus Bergh: Er vimpelprosjektet avsluttet nå, eller kommer du til å bruke det som utgangspunkt i flere arbeider fremover?

Mari Slaattelid: Det kan godt hende! Jeg har et stort materiale der, så kanskje enkeltvis at disse figurene kan spille en rolle i andre sammenhenger.

Kåre Magnus Bergh: Vimpelen ligner på et flagg, men har ikke på nærheten så mange regler ved seg. For eksempel må man ikke ta ned en vimpel ved solnedgang, og selv om den kan ha fargene til det norske flagget, er det altså ikke et kors der lenger.

Verket heter *Memento*. Hva betyr dette ordet helt konkret, og hva betyr det for deg?

Mari Slaattelid: *Memento* betyr «husk», eller det kan bety en påminning – enten en oppfordring om å huske, eller selve det å bli påmint noe. Ideen er at de som går inn og ut her skal få seg en påminning om hvem de representerer, hvem de er der for, hvem som har valgt dem, og hvem som kan avsette dem. Jeg har tenkt at disse vimplene er en litt folkelig ting i forhold til et flagg, som er symbolsk og høytidelig. Her bor noen som kanskje eier plassen eller har tilhørighet her, ikke noe mer enn det. Dette med nærvær syntes jeg

uttrykker at det er folk som representeres her. Det er de som ikke kommer så langt som inn hit det dreier seg om, og som folk her jobber på vegne av. På den måten kan det være et *memento*, en påminning.

Det er ikke hvem som helst plass. Nettopp derfor er det bra at det både har en representativitet ved seg, og en form for humor i bevegelsen, anslaget og disse litt uforståelige figurene. Humoren er ikke intim eller småkoselig, den er litt rariere enn det.

Kåre Magnus Bergh: Når du var ferdig med hele verket, fra utgangspunktet til det du satt igjen med, hva tenkte du da?

Mari Slaattelid: Det lignet ganske mye på skissene. Det jeg hadde for øyet var at jeg ikke skulle male for tett – akryl kan fort bli plastikkaktig, blankt og lite fint. Det var en erfaring jeg er veldig glad for, som ikke ligner noe annet jeg har gjort, og som jeg kan savne. Det var veldig spennende, og selv om det var nervepirrende, var det givende. Det var godt at det ble bra til slutt, at jeg ikke veltet noe malingsspann fra 4 meters høyde ned på det fine gulvet. Jeg hadde noen mareritt der! Så jeg var lettet etterpå for at det gikk bra, og at det var såpass effektivt. Rart å tenke på at disse folkene jeg ble kjent med der kommer jeg antakeligvis ikke til å treffe igjen, vi lever i forskjellige verdener.

Kåre Magnus Bergh: Og verket får du kanskje ikke sett så mange ganger?

Mari Slaattelid: Jeg regner med at hvis jeg insisterer, så får jeg komme inn! Krangler meg inn. Så vanskelig kan det vel ikke være.

Kåre Magnus Bergh: Mari Slaattelid, veldig hyggelig å ha deg her. Utrolig interessant å høre om dette verket som er i Regjeringskvartalet. Da vil jeg bare si lykke til med nye prosjekter og med livet generelt. Takk for at du kom!

Mari Slaattelid: Tusen takk. Takk for meg.

Kåre Magnus Bergh: Denne podkasten er produsert av Feelgood Film & TV for KORO, og er laget av Anna Katharina Haukeland, Ann Lisbeth Hemmingsen og Nina Frang Høyum fra KORO. Manusforfattere er Anne Gerd Grimsby Haarr og meg, Kåre Magnus Bergh. Episoden er klippet av Jesper Topstad. Produsenter er Miriam Offerdal Berg og Thomas Olaysen.